

Als ik 's avonds naar het westen kijk

Door C. J. Crok

Al zo omstreeks de jaarwisseling begint het bij de buitenman weer te prikkelen. Juist omdat je zo goed weet, wat er allemaal gaat gebeuren, dat toch elke keer weer net een beetje anders zal zijn kun je de tijd haast niet afwachten. En wat later vertel je aan iedereen, die er maar oor naar heeft, dat je voor 't eerst van 't jaar weer een *veldleeuwerik* hebt horen zingen. Daarna komen, meestal, al gauw ook de *kieviten* terug. Zelfs hun vlucht is nu anders. Vliegen ze voor invallende vorst stijf en strak weg, als ze in het voorjaar terug komen lijken ze meer op dansende, dwarrelende vlinders.

Kom ook eens 's avonds bij lichte maan luisteren naar al de geluiden van weidevogels, die juist zijn teruggekeerd. Op sommige ogenblikken zwellen die aan tot een koor van jubelende kreten. Je zou het kunnen vergelijken met muziek van beroemde componisten, die steeds opnieuw boeit. Die muziek is onsterfelijk en daarom luisteren en kijken echte muzikliefhebbers steeds weer naar dezelfde opera's en symfonieën.

Deze muziek kan ook in beperkte ruimte ten gehore worden gebracht. Onze weidevogels echter hebben onbeperkte ruimte nodig voor hun voorjaarsconcerten. Zij zullen zich ook niet thuis voelen op de smalle groenstroken, die eenzijdig georiënteerde planologen hun hebben toebedacht. En zeker zullen zij worden verdreven door de aanleg van al die „recreatiebossen”, waar bij de presentatie van structuurplannen zo nadrukkelijk de aandacht op wordt gevestigd, klaarblijkelijk in de veronderstelling dat zij de natuurliefhebbers wel vreugdekreten zullen ontlokken.

Maar de vogelbeschermers mogen geen genoegen nemen met de kleine lapjes, die de plannenmakers aanwijzen met een gebaar, alsof daarmee nu wel aan alle wensen van de natuurbeschermers wordt voldaan. Er moet naar worden gestreefd om zoveel mogelijk broedterreinen voor de weidevogels te behouden, juist in de Zaanstreek, omdat vooral hier een zo grote verscheidenheid van weidevogels aanwezig is in aantallen, die onze streek tot ver over de grenzen vermaardheid hebben bezorgd.

In de jaren dat ik dienst doe als vogelwachter heb ik bezoekers van velerlei nationaliteit in mijn jol gehad. Op die doften heeft zo bij elkaar al een heel kapitaaltje gezeten. Aan het eind van het jaar word ik er op heel plezierige wijze aan herinnerd door de vele kerst- en nieuwjaarsgroeten van mensen die een mooie herinnering van onze broedterreinen hebben. Behalve van Nederlanders van alle rangen en standen komen ze uit Zweden en Noorwegen, uit Zwitserland en Oostenrijk en vooral ook uit Engeland.

Vele voorjaren achtereen heb ik het genoegen gehad veldmaarschalk Lord

Alanbrooke te helpen bij het maken van zijn films over het vogelleven in de Zaanstreek. Vlak na de oorlog had ik hem wel eens op foto's in de kranten gezien, samen met Roosevelt, Stalin en Churchill. Ik zag er de eerste keer dan ook wel wat tegenop om de man te ontvangen, die de chef was geweest van Eisenhower en Montgomery. Maar toen hij eenmaal op de achterdoft van de jol zat, was het ijs gauw gebroken. Wat Engelse vogelnamen had ik in de loop der jaren wel geleerd en we begrepen elkaar heel goed. Hier, midden tussen de vogels, waar we allebei van hielden, bleef alleen een met volle teugen genietende vogelvriend en enthousiaste filmer over. De man, die legers had gedirigeerd, luisterde verrukt naar de roep van de *grutto's* en zat urenlang opgevouwen in zijn schuiltentje om de *kemphaantjes* op hun stoeplaats te filmen. Dagenlang hebben we samen door het veld geworven en vele jaren achtereen is hij teruggekeerd.

Andere Britse vogeldeskundigen kwamen hier speciaal heen om de Zaanse weiden te bestuderen met de bedoeling, broedterreinen in eigen land daarmee in overeenstemming te brengen. Zij hoopten, dat daar dan eveneens *grutto's*, *kemphennetjes* en *zwarte sterns* zouden komen broeden, die zich daar alleen op de trek vertonen. Meer dan honderd jaar geleden hebben deze soorten ook in Oost-Engeland gebroed. Maar ze zijn er sindsdien verdwenen en pas kort geleden heeft een handjevol *grutto's* zich er weer gevestigd. Men zou er veel geld en moeite voor over hebben, die verdreven vogels terug te lokken. En dan te bedenken, dat men onze rijke broedterreinen zonder slag of stoot aan de vernietiging wil prijs geven!

Ik zou zo graag eens willen weten, welke gedachten en idealen toch onze plannenmakers bezielen, die overal maar industrieterreinen projecteren? Zij weten toch ook, dat wij in een tijd leven, waarin de een nog minder wil werken dan de ander en dat zelfs de reeds bestaande bedrijven hun arbeiders van heel ver over de grenzen moeten aantrekken?

Als ik 's avonds bij heldere hemel naar het westen kijk en de zon achter een woud van smokende schoorstenen zie wegzinken, slaat de angst mij om het hart. Als de nu nog vrije ruimte tussen IJmuiden en de Zaanstreek ook nog volgebouwd moet worden met fabrieken, kunnen we nergens meer de rook en stank ontvluchten.

Mogen we toch nog hopen, dat de mensen wijzer worden en dat zij tijdig zullen inzien, van welk een onvervangbare waarde deze ons nog restende vrije ruimte (een weidevogelreservaat van internationale waarde en vermaardheid) voor ons allen is?

Veldmaarschalk Lord Alanbrooke filmend bij Westzaan (Foto G. M. van Tienhoven)